

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю**

**“ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ
ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”,**

**присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)**

**15-16 травня 2014 року
м. Тернопіль**

ЧАСТИНА 2

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2014

З огляду на ці факти ми закликаємо не зволікаючи з часом розглянути питання виділення навчальних годин для поновлення викладання дисципліни «воєнно-польова хірургія». На кафедрі травматології і ортопедії (як і на аналогічних кафедрах інших вузів України) технічно за короткий проміжок часу може бути відновлено викладання названої дисципліни. Реальна можливість полягає в тому, що ще з 1971 року (часу заснування кафедри) по 2009 р. дисципліна «воєнно-польова хірургія» викладалась на кафедрі протягом цілого навчального семестру за навчальним планом. На кафедрі травматології та ортопедії працівники володіють викладанням матеріалу з дисципліни та наявні усі методичні матеріали, які можливо поновити, доповнити та адаптувати до вимог сьогодення в стислі терміни. Можливо поновити і типову програму навчання, котра була розроблена колективом провідної кафедри військової хірургії Української військово-медичної академії (начальник кафедри, д.м.н., професор, полковник м/с Я.Л. Заруцький), як типова програма для викладання військової хірургії з хірургією надзвичайних ситуацій у 2007 році, з врахуванням вимог навчання студентів за Болонською системою.

Висновки. Зважаючи на складну ситуацію та потреби сьогодення в нашій державі, небезпеку виникнення локальних конфліктів, а, навіть і ймовірність розгортання бойових дій, слід терміново розглянути питання поновлення додипломного та післядипломного навчання студентів та лікарів основам воєнно-польової хірургії у всіх медичних вузах України.

УДК 378.016:618.12]:378.147.091.33-021.464

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЧНОГО АКУШЕРСТВА ТА УДОСКОНАЛЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

*В. Г. Сюсюка, К. Ю. Нерянов, Ю. Я. Круть, І. Г. Амро, О. Й. Островський
Запорізький державний медичний університет*

EXPERIENCE OF TEACHING OF PHYSIOLOGICAL OBSTETRICS AND IMPROVEMENT OF SELF-GUIDED WORK OF STUDENTS IN CONDITIONS OF CREDIT-MODULE SYSTEM

*V. G. Syusyuka, K. Yu., Neryanov, Yu. Ya. Krut, I. G. Amro, O. Y. Ostrovskiy
State Medical University of Zaporozhye*

Резюме. Метою викладання та основними завданнями навчальної дисципліни «акушерство та гінекологія» є кінцеві цілі, які ґрунтуються на базі навчальних цілей, визначених в освітньо-професійній програмі. В контексті Болонської системи мотивована самостійна робота студентів, що є ефективною складовою активізації сучасного навчального процесу та належить до основних форм навчання. Самостійна робота є одним із основних способів оволодіння студентом матеріалу у вільний від обов'язкових навчальних занять час, тому основна роль викладача у позааудиторній самостійній підготовці полягає в тому, щоб зорієнтувати пошук студента та навчити його користуватись різними джерелами інформації.

Summary. Aim of teaching and the main tasks of educational subject «obstetrics and gynaecology» are the final goals which are grounded on the basis of study objects determined in educational and professional program. In context of Bologna system the motivated self-guided work of students which is effective component of activation of modern studying process and belongs to the main forms of studying. Self-guided work is one of the main means for students to master the material in time free from lessons that is why the basic role of teacher in the self-guided extracurricular training consists in orientation of students to search and teach him to use different information resources.

Вступ Процес європейської інтеграції дедалі помітніше впливає на всі сфери життя держави, не оминув він і вищої освіти. Відтак, Україна чітко визначила орієнтири на входження в освітній та науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, щораз наполегливіше працює над практичним присланням до Болонського процесу [3]. Європейська перспектива загальноєкономічної й соціальної інтеграції на сьогодні стала для України головним напрямом державної політики, а відповідно, і реформування системи державного управління освітою. Домінуючими рисами нової моделі освіти стають підвищення якості освіти, її доступність, ефективність та інноваційний характер [1]. В умовах інтеграції Європейської медичної освіти з кожним роком підвищуються вимоги до якості підготовки фахівців усіх спеціальностей. Інтеграційний процес на

відповідних напрямах полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків Європейського Союзу [4]. Процес євроінтеграції у сфері вищої медичної освіти на клінічних кафедрах вимагає нових підходів до організації навчального процесу, що полягає у пошуку ефективних методів засвоєння студентами теоретичних знань та практичних навичок. Сучасний розвиток медицини вимагає від вищих навчальних закладів постійного удосконалення педагогічного процесу з урахуванням досвіду традиційних медичних галузей та одночасним використанням новітніх медичних технологій для підвищення професійного рівня випускників вищих навчальних закладів і для підвищення конкурентноздатності самого навчального закладу, що потребує ширшого використання можливостей різноманітних високотехнологічних медичних закладів різних форм власності та підпорядкування для підготовки студентів-медиків [5]. В контексті Болонської системи мотивована самостійна робота студентів, що є ефективною складовою активізації сучасного навчального процесу та належить до основних форм навчання [2]. Самостійна робота студентів – головний резерв оптимізації навчального процесу і водночас потужний стимул розвитку активності та творчого потенціалу особистості [6].

Основна частина Метою викладання та основними завданнями навчальної дисципліни “акушерство та гінекологія” є кінцеві цілі, які ґрунтуються на базі навчальних цілей, визначених в освітньо-професійній програмі. Колектив кафедри акушерства і гінекології ЗДМУ взяв активну участь в обговоренні типової програми з дисципліни «Акушерство та гінекологія» та на її основі, з урахуванням регіональних особливостей, створена робоча програма дисципліни, яка, як і типова, структурована на чотири модуля та 10 змістових модулів. Згідно зі структурою навчальної дисципліни, протягом 4-го курсу студент опановує один модуль, який передбачає вивчення фізіологічного перебігу вагітності, пологів та післяпологового періоду. Кафедрою відпрацьовані тематичні плани лекцій, практичних занять та розподіл балів для оцінки навчальної діяльності студентів, визначені обсяги самостійної роботи студентів, її тематика та методичне забезпечення.

Самостійна робота студентів (СРС) є невід’ємною частиною навчального процесу та виправданим способом оволодіння навчальним матеріалом. Це особлива форма навчальної діяльності, під час реалізації якої засвоюється відповідна сума знань, умінь і навичок, розвиваються здібності, формується самостійність як особистісна риса суб’єкта навчання. В умовах впровадження кредитно-модульної системи зростає обсяг СРС, яка виконується за програмою навчальної дисципліни з розділів за темами модулів, розділів самоконтролю, атестації з отриманням об’єктивної оцінки, науково-дослідної роботи та ін. Методичні матеріали кафедри повинні забезпечити якісно нові можливості для вирішення професійно-орієнтованих умінь студентів. Важливе значення в цьому напрямі роботи кафедри надається забезпеченню студентів під час самостійної роботи усім необхідним як для відпрацювання практичних навичок, так і для теоретичної підготовки, використанню новітніх комп’ютерних технологій.

Загальновідомо, що самостійна робота студентів має дві форми – позааудиторну та аудиторну. На відміну від аудиторної СРС, яка виконується в присутності викладача (курація вагітних, роділь та породіль, обговорення їх діагнозу тощо), то позааудиторна робота має бути спрямована викладачем. На нашу думку роль викладача у позааудиторній самостійній підготовці полягає в тому, щоб навчити студента користуватись різними джерелами інформації. С цих позицій на сервері університету є доступним до використання студентами достатня кількість методичних матеріалів, яка підготовлена професорсько-викладацьким складом кафедри, база яких постійно оновлюється. Не викликає сумніву, що майже всі студенти захоплюються інтернетом та мають до нього доступ, тому співробітниками наукової бібліотеки ЗДМУ створена база даних, яка дозволяє отримати інформацію у повному обсязі.

Висновки. Самостійна робота студента є невід’ємною складовою освітнього процесу у вищому навчальному закладі, в процесі якої заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота є одним із основних способів оволодіння студентом матеріалу у вільний від обов’язкових навчальних занять час, тому основна роль викладача у позааудиторній самостійній підготовці полягає в тому, щоб зорієнтувати пошук студента та навчити його користуватись різними джерелами інформації.

Література

1. Білозерова М.В. Аналіз Європейських систем вищої освіти в контексті інтеграції в Європейський освітній простір / М.В. Білозерова // Теорія та практика державного управління. – 2013. – Вип. 2 (41). – С. 1-9.
2. Вакарчук І. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи / І. Вакарчук // Вища освіта. – 2008. – № 3. – С. 3–19.
3. Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник / [М.Ф. Степко, Я.Я. Болубаш, В.Д. Шинкарук та ін.] / За редакцією В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга -Богдан, 2004. – 384с.

4. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / [М.Ф. Степко, Я.Я. Боллобаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков] / відп. ред. М.Ф. Степко. – К.: Изд., 2004. – 24с.

5. Оптимізація навчального процесу щодо викладання аспектів репродуктивної медицини на медичному факультеті медичного університету / [Н.В. Авраменко, Д.Є. Барковський, О.А. Нікіфоров та ін.] // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2012. – №2(9). – С.127-128.

6. Черних В.П. Самостійна робота студентів у підготовці фахівців для фармацевтичної галузі / В.П. Черних, В.М. Толочко, Л.Г. Кайданова // Роль самостійної роботи у становленні майбутнього фахівця: матер. наук.-метод. конф. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – С. 22-25.

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ

В. К. Тащук, С. І. Гречко, О. Ю. Поліщук, П. Р. Іванчук, О. М. Гінгуляк

Буковинський державний медичний університет

Підвищення ефективності охорони здоров'я – це, перш за все, удосконалення системи професійної підготовки медичних кадрів. Швидкі зміни у медичній теорії і практиці потребують від лікарів постійного підвищення своєї кваліфікації. Основним спрямуванням удосконалення процесу підвищення кваліфікації лікарів на етапі післядипломної освіти є поступове впровадження сучасних форм навчання. Під час навчання важливо почати саме з етапу спрямування зусиль спеціаліста до самовдосконалення. Традиційні методи навчання лікарів в першу чергу орієнтовані на отримання і поглиблення знань шляхом передачі інформації з наступним впровадженням у конкретні професійні дії по готовому алгоритму [1-2]. Однак, дана методологія навчання не сприяє розвитку самостійної пізнавальної діяльності лікарів, хоча саме на цьому ґрунтується концепція дистанційного навчання як нової форми післядипломного навчання.

Для покращення рівня медичного обслуговування і зниження летальних випадків, що пов'язані з лікарськими помилками у розвинутих країнах світу багато років практикується переривчаста медична освіта з використанням дистанційної освіти (ДО) [2-3].

Для реалізації організаційних умов і методологічних підходів, що сприяють підвищенню ефективності навчання лікарів, необхідно виділити і вирішити ряд задач. Перш за все, слід визначити мету, змісти і структуру дистанційного навчання. Далі окреслити організаційні умови і методологічні підходи, що сприяють його розвитку на етапі післядипломної освіти.

Дистанційна освіта – є одним із сучасних технологій підвищення кваліфікації лікарів і використовується різними способами. У медицині широке застосування знайшли навчання через медичні журнали і онлайн. Сучасна медична освіта, його якість потребують використання інноваційних перетворень у технології навчання. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє перевести процес навчання на якісно вищий рівень. В результаті відбувається переорієнтація традиційного навчання на принципово новий рівень, де змінюється роль учня: він стає активним учасником навчального процесу. Важливо, що у вивченні будь-якої медичної спеціалізації візуалізація відіграє провідну роль. Психолого-педагогічні дослідження показують, що використання електронних навчальних систем із засобами візуалізації сприяють більш успішному сприйняттю і запам'ятовуванню навчального матеріалу, дозволяють проникнути глибше в суть пізнавальних явищ. Це обумовлено активізацією роботи одночасно обох півкуль головного мозку: ліва півкуля звично працює при традиційній формі навчання, а права півкуля, що відповідає за образно-емоційне сприйняття пропонованої інформації, активізується при візуалізації. В результаті відбувається творчий і професійний розвиток особистості спеціаліста [3-4].

У зв'язку з впровадженням ДО для лікарів виникає необхідність змінювати методи роботи викладачів, що стосується побудови освітнього процесу, оцінки навчання і методів забезпечення якості викладання. Провідну роль грає компетентність і професіоналізм викладачів. Таким чином, ДО розширює і оновлює роль і викладача, робить його наставником, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і професійну компетентність/кваліфікацію відповідно інноваціям у технології навчання [4].

Література

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А.А. Вербицкий. – М.: Высшая школа, 2003. – 204 с.

<i>О. С. Самогальська, І. М. Марків, В. Ф. Тюріна, І. В. Мерецька</i> АНАЛІЗ ФАРМАКОТЕРАПІЇ ЯК ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ КЛІНІЧНИХ ПРОВІЗОРІВ У ІНТЕРНАТУРІ	278
<i>С. Н. Саржевський, Л. Е. Саржевська</i> СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ	279
<i>Л.П.Саричев, С.А.Сухомлин, Я.В.Саричев</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УРОЛОГІЇ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ	281
<i>А. В. Семеняк, О. А. Андрієць</i> ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»	283
<i>В. В. Сиволап, З. Ю. Григор'єва, О. І. Олійник, Н. Ф. Авраменко, В. Лихасенко, С. В. Полівода, Н. Г. Волох</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ У СТУДЕНТІВ ІІІ РОКУ НАВЧАННЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА» НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ З ДОГЛЯДОМ ЗА ХВОРИМИ	285
<i>В. Д. Сиволап, Д. А. Лащукул</i> АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ	286
<i>В. О. Сипливий, В. В. Доценко, Г. Д. Петренко, О. Г. Петюнін, Д. В. Євтушенко</i> ДОСВІД І ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС НА КАФЕДРІ ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ № 2	288
<i>А. М. Скрипніков, Л. В. Животовська, П. В. Кидонь</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЕПОНІМІЧНИХ ТЕРМІНІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПСИХІАТРІЇ ТА МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	289
<i>С.І. Сміян, А.А. Лепякко, У.С. Слаба, Р.Р. Коморовський, Г.В. Лихацька, О.С. Квасницька, І.І. Свистун, Л.М. Мігенько</i> ПРАКТИЧНО-ОРІЄНТОВАНЕ ВИКЛАДАННЯ ОСНОВ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ АНГЛОМОВНИМ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	291
<i>Т. В. Сорочман, С. В. Сокольник, Л. В. Швигар, Н. І. Підвисоцька, О. В. Макарова</i> ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	293
<i>Л. І. Соколова, Т. А. Довбонос</i> ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ НЕВРОЛОГІЇ АНГЛОМОВНИМ СТУДЕНТАМ	296
<i>В. О. Степаненко</i> РОЛЬ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИАТРІЇ ТА ПУЛЬМОНОЛОГІЇ	297
<i>С. Б. Стречень, Г. Г. Відавська, Т. В. Трегуб, І. В. Погоріла, Г. О. Полуденко</i> СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ	298
<i>В. С. Сулима</i> НЕОБХІДНІСТЬ ВІДНОВЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ВОЄННО-ПОЛЬОВОЇ ХІРУРГІЇ У МЕДИЧНИХ ВИШАХ	299
<i>В. Г. Сюсюка, К. Ю. Нерянов, Ю. Я. Круть, І. Г. Амро, О. Й. Островський</i> ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЧНОГО АКУШЕРСТВА ТА УДОСКОНАЛЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ	300